

EXCURSIE NAAR FROMENTINE (Vendée)

De tweede helft van juni 1964 bracht ik door aan de Franse kust in Fromentine in de Vendée. In een vorig verslag (C.B. no. 104) noemde ik deze plaats reeds. De kust is een belangrijke informatiebron doch biedt slechts beperkte mogelijkheden voor de enkeling die niet over schepen en fondsen beschikt. De opbrengst is steeds een residu en nooit compleet. Deze keer betreffen de vondsten voornamelijk inktvissen en rotsboorders benevens mollusken die later in de holten van de boorders leven.

Evenals in 1962 spoelden dode exemplaren van Sepia officinalis massaal aan met tot 12 en soms nog meer per strekkende meter strand, gewoonlijk in verregaande staat van ontbinding, die bij inktvissen meer een vervloeien en uitdrogen is. Van een enkel vers exemplaar dat het gestreepte paringskleed nog toonde kon een foto worden gemaakt. In Croix de Vie, een vissershaven, lag op de kade een jong exemplaar van 5 cm lengte. Bovendien lagen op het strand enkele trossen eieren die op grote zwarte bessen lijken. Verder werden op het eiland Noirmoutier aan de stormvloedlijn tamelijk veel schelpen van Sepia d'orbignyana gevonden en slechts enkele (totaal 5) van Sepia elegans. Aan onze kust zijn deze, als zij aanspoelen, gewoonlijk talrijker (soms invasies); mogelijk zijn zij dit ook geweest in de Vendée doch hoe dan ook, er waren er nu slechts 5.

Wij zoeken vaak naarstig naar misvormde schelpen; linksgewonden en of scalaride vormen van Gastropoden. Op de vele duizenden schelpen van S. officinalis zag ik er slechts één keer een die een pathologische knobbel had. Thans vond ik 3 afwijkende vormen: bij een is een defect ontstaan aan een helft van het orgaan dat de schelp vormt waardoor deze alleen over de andere helft is afgezet en krom gegroeid; nu gelijkend op een Lutraria oblonga of een Haliotis. Bij gelijkmatige afzetting over de gehele breedte groeit de schelp rechthoekig; bij een partiële vorming zal het resterende deel kunnen krom groeien door gebrek aan "tegendruk" en uitwaaien; dit laatste mogelijk ook als een vorm van regeneratie. Een ander exemplaar bezit een scherpe overlangse kam op de dorsale zijde. Zo'n kam is normaal bij S. elegans. Bij de derde tenslotte zijn de beide overlangse groeven dieper dan normaal.

De volgende groep bevat rotsboorders en andere tweekleppers die de holten bewonen waaruit de boorders zijn verdwenen. Het zijn Pholas dactylus die niet zeldzaam is; Barnea parva die talrijk werd gevonden; Pholadidea papyracea waarvan een doublet gevonden is; Saxicava rugosa talrijk; Saxicava arctica slechts een doublet; Gastrochaena dubia en Irus irus in flinke aantallen. Na hun verscheiden zijn in de boorgaten ingetrokken in de grotere holten: Venerupis pullastra; in kleine holten: Thracia distorta, Kellia suborbicularis en Sphaenia binghami. Het was bijzonder genoeg al deze soorten in een behoorlijk aantal te kunnen opvangen bij het doorslaan van aangespoelde rolstenen. Ten zuiden van Fromentine was een groot veld langs de duinrand bezaaid met stenen en wel zoveel dat het niet doenlijk was deze alle door te slaan. Het strand loopt ter plaatse gelijkmatiger op dan aan de Nederlandse kust waar de duinen vrij steil oprijzen. Er zijn geen duintoppen en dalen zoals hier; het is meer een gelijkmatig hoge zandvlakte. Die stenen zullen op de duur in het zand verzinken, onderstuiven; mogelijk weer bloot komen en een enkele keer een malacoloog verblijden met hun inhoud. Op het laatst van de vakantie vond ik verder naar het zuiden een nog veel groter veld met stenen. Deze heb ik niet meer kunnen exploreren. Ik had mijzelf in mijn vakantie de laatste dagen vakantie gegeven na de lange tochten. Mogelijk vind ik dat veld later nog eens terug.

De tochten waren lang. Ik informeerde overal naar schelpen en vindplaatsen en vernam in een cafetaria van een zeeman dat ergens in een café de muren vol hingen met zeedieren. Nu moet men met zeemannsverhalen wel oppassen doch iets kon er van waar zijn. Het café ligt in een verlaten gebied, ver van de bewoonde wereld bij een kreek die de haven van Beauvoir sur Mer vormt dat helemaal niet "sur Mer" ligt. Waarom dat café daar staat en hoe men een bestaan heeft is voor mij een vraagteken gebleven. Ten dele kon de reis er heen per bus gemaakt worden, doch verder bijna

2 uur te voet. Inderdaad hingen de muren vol met meest grote zeeappels en enkele andere dingen. Mijn komst en mijn poging iets te verwerven wekten geen enthousiasme. Ik heb er toen eerst maar een paar consumpties aan besteed, het was toch tijd om te lunchen en ben tenslotte na veel dringen vertrokken met een paar grote zeeappels, enkele doubletten van Callista chione (er stond een kratje vol) en een klep van Cardium aculeatum. Hoe overigens soms rijkdom is opgestapeld waar anderen arm zijn! Bij dat café waren massa's schelpen van comsumptie-soorten weggegooid. Daar lag bijna een kwart m³ schelpen van Venus verrucosa. Deze soort is in Frankrijk niet zeldzaam en zelfs "comestibles". (Venerupis decussata wordt ook veel gegeten evenals Scrobicularia plana en eens zag ik een bak vol Buccinum undatum). Aangezien ik nog tijd in overvloed had, het mooi en niet te warm weer was, vanwege de buit in goede stemming was en de bus terug eerst 's avonds rijden zou, heb ik de terugtocht in ca 4 uur te voet gemaakt. Men moet voor zijn hobby iets over hebben. Des te teleurstellender was het dat 2 ex. var Triton nodifer die in 1962 in een opticienszaak lagen en toen met geen goud te koop waren, nu weggegooid bleken te zijn.

Een klep van Isocardia cor kon als souvenir gekocht worden. Niemand daar kende deze soort. Toen het niet lukte een exemplaar op de reguliere malacologische manier te verzamelen heb ik dat souvenir gekocht in de hoop dat de schelp van de Franse kust afkomstig is. Dit hoeft niet zo te zijn. Zo was bijvoorbeeld de gevel van een eetwinkeltje bezet met honderden kleppen van in cement gevatte Glycymeris die afkomstig waren uit Portugal.

Langs de binnenkust van het eiland Noirmoutier dat voor de kust ligt, een gebied dat te vergelijken is met onze Waddenzee. Hier werden op een vlak gebied veel Hydrobia ulvae verzameld met enkele ex. van Lutraria elliptica en Mya arenaria. De tocht voerde over een bijna onbegaanbare dijk door een mooi ruig gebied. In Frankrijk is de natuur veel minder aangetast dan in ons land waar een voortschrijdende bevolkingsaanwas de natuur dood drukt. De tocht leidde verder door een gehucht waar achter een kleine onaanzienlijke gevel een grote herberg schuil ging, sober, landelijk en met enig antiek ingericht. De koffie werd er in koppen van doorschijnend porcelein geserveerd waarbij de prijs navenant was; kennelijk met het risico van breuk er in verdisconteerd.

De vindplaatsen waren deze keer minder rijk dan in 1962. Bij Fromentine bevond zich thans een poel naast de embarcadère; het aanspoelsel lag meer verspreid verder naar het zuiden. Noirmoutier was mager. Het eiland Yeu was door de ongunstige hoogwatertijden niet op één dag te bezoeken. Bovendien raak ik langzamerhand verzadigd wat de grotere en meer algemene soorten betreft. Een trektocht langs de kust zou gunstiger kunnen zijn doch tevens bezwaren hebben. Een verblijf in het biologisch station te Dinard schijnt tot de mogelijkheden te behoren doch de streek daar is intensief afgezocht. Mogelijk doe ik in Frankrijk te weinig aan vakantie en te veel aan malacologie doch ik ben nog niet oud genoeg om te rusten en ik mis nog wat soorten. Overigens kan men in Frankrijk levenslang zijn vakantie doorbrengen en toch telkens weer een ander gebied bezoeken. Men voelt zich minder door een aantal aspecten van de beschaving omringd, vrijer door de grotere ruimte en door minder bevolking dan bijvoorbeeld in Duitsland waar de verzorging tastbaar is. Toch is Frankrijk een geordend land waar in streekverzorgingscentra het nodige beschikbaar is. Buiten de grote centra ook en vooral rust.

A.W. Lacourt.